

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ
СПРАВ
Кафедра правового забезпечення підприємницької діяльності та
фінансової безпеки
Факультет № 6

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
з навчальної дисципліни Екологічне право
обов'язкових компонент
освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
262 Правоохоронна діяльність

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 р. № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 25.08.2023 р. № 7

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 р. № 7

Розглянуто на засіданні кафедри правового забезпечення підприємницької діяльності та фінансової безпеки факультету №6 протокол від 25.08.2023 р. № 7

Розробники:

1. доцент кафедри правового забезпечення підприємницької діяльності та фінансової безпеки, канд. юрид. наук, доц. Кирєєва Ірина Валеріївна

Рецензенти:

1. доцент кафедри цивільного права № 1 Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, канд. юрид. наук, доц. Ісаєв Арсен Миколайович

2. доцент кафедри трудового та господарського права ХНУВС, канд. юрид. наук, доц. Бригадир Іван Васильович

1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 3							
Тема № 1 Основні засади екологічного права	7	2	2			3	залік
Тема № 2: Джерела екологічного права	9	2	2	2		3	
Тема №3: Право власності на природні об'єкти.	7	2	2			3	
Тема № 4: Право природокористування	9	2	2	2		3	
Тема № 5: Екологічне управління.	7	2	2			3	
Тема № 6: Юридична відповідальність за екологічні правопорушення.	3					3	
Тема № 7: Правове регулювання охорони і використання земель	7	2	2			3	
Тема № 8: Правове регулювання охорони і використання вод.	7	2	2			3	
Тема № 9: Правове регулювання охорони і використання надр.	7	2	2			3	
Тема № 10: Правове регулювання охорони і використання рослинного світу.	7	2	2			3	
Тема № 11: Правове регулювання охорони і	7	2	2			3	

використання тваринного світу							
Тема № 12: Правове регулювання охорони і використання атмосферного повітря.	4					4	
Тема № 13: Правовий режим територій та об'єктів природно-заповідного фонду.	5					5	
Тема № 14: Міжнародно-правова охорона довкілля.	4					4	
Всього за семестр № 5:	90	20	20	4		46	

**1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(заочна форма навчання)**

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 6							
Тема № 1 Основні засади екологічного права	10	2	2			6	залік
Тема № 2: Джерела екологічного права	8			2		6	
Тема №3: Право власності на природні об'єкти.	9	2	1			6	
Тема № 4: Право природокористування	9	2	1			6	
Тема № 5: Екологічне управління.	6					6	
Тема № 6: Юридична відповідальність за екологічні правопорушення.	6					6	
Тема № 7: Правове регулювання охорони і використання земель	5					5	

Тема № 8: Правове регулювання охорони і використання вод.	5					5	
Тема № 9: Правове регулювання охорони і використання надр.	5					5	
Тема № 10: Правове регулювання охорони і використання рослинного світу.	5					5	
Тема № 11: Правове регулювання охорони і використання тваринного світу	5					5	
Тема № 12: Правове регулювання охорони і використання атмосферного повітря.	5					5	
Тема № 13: Правовий режим територій та об'єктів природно-заповідного фонду.	5					5	
Тема № 14: Міжнародно-правова охорона довкілля.	5					5	
Всього за семестр № 6:	90	6	4	2		78	

2. Методичні вказівки до практичних занять

Тема № 2: Джерела екологічного права.

Практичне заняття: Джерела екологічного права

Навчальна мета заняття: освоєння, поглиблення та розширення знань відповідно до тематики заняття та питань, що запропоновані до розгляду на семінарському занятті і рекомендованих до вивчення під час самостійної підготовки, підготовки цільових виступів та рефератів, усвідомлення вивчаючими теоретичних засад екологічного права та визначення його місця в системі національних галузей законодавства; формування в комплексних та систематизованих знань щодо системи джерел екологічного права, їх загальної характеристики, юридичної сили та змісту відносин, що ними регулюються.

Кількість годин:

денна форма навчання – 2 години;

заочна форма навчання – 2 години.

Місце проведення – комп'ютерна аудиторія-центр інформаційної освіти, бібліотека.

Навчальні питання:

1. Поняття джерел екологічного права, їх класифікація.
2. Конституція України – основне джерело екологічного права.
3. Місце міжнародно-правових документів в системі джерел національного екологічного права.
4. Загальна характеристика законів України як джерел екологічного права.
5. Підзаконні еколого-правові нормативні акти.
6. Локальні нормативно-правові акти як джерела екологічного права.
7. Роль судової практики в регулюванні екологічних правовідносин.

Література:

1. Екологічне право України. Загальна частина : навч. посіб. ; за заг. редакцією О. М. Шуміла. – Х. : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2010. – 292 с. С. 15 - 63
2. Екологічне право України: Підручник для студентів юрид. вищ. навч. Закладів / В.К. Попов, А.П. Гетьман, С.В. Разметаєв та ін.; За ред. В.К. Попова та А.П. Гетьмана. – Харків: Право, 2015. С. 3 – 41.
3. Правові інформаційні системи.

План проведення заняття:

I. Вступ до заняття. Визначення поняття джерел екологічного права, їх видів, характеризуємо законодавство у галузі використання природних об'єктів, охорони навколишнього природного середовища і забезпечення екологічної безпеки.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

Аналіз норм Конституції України як основного джерела екологічного права України, Конституційні засади національної екологічної політики та розвитку екологічного права. Конституційні засади права на безпечне довкілля. Право на екологічну інформацію.

Місце міжнародно-правових актів в системі джерел національного екологічного права. Які основні міжнародні нормативно-правові акти присвячені регулюванню екологічних правовідносин.

Розкрити основний зміст та структуру: Закону України “Про охорону навколишнього природного середовища” його місце в системі джерел екологічного права. Спеціальні закони і кодекси як джерела екологічного права України (Земельний, Водний, Лісовий кодекси України, Кодекс України про надра, закони України: „Про охорону атмосферного повітря”, „Про тваринний світ”, „Про рослинний світ”, „Про природно-заповідний фонд України” та ін.).

Види та зміст основних підзаконних нормативно-правових актів, що видаються Верховною Радою України, Президентом України, Кабінетом Міністрів України, а також міністерствами та відомствами.

Локальні нормативно-правові акти суб'єкти їх видання та значення для регулювання екологічних правовідносин.

Значення і роль рішень ЄСПЛ, Конституційного суду України, практики загальних та спеціалізованих судів у регулюванні екологічних правовідносин.

III. Порядок проведення заключної частини заняття. Організація роботи з правовими інформаційними системами. 1. www.rada.gov.ua – сайт Верховної Ради України; 2. www.kmu.gov.ua – сайт Кабінету Міністрів України; 3. www.mvs.gov.ua – сайт Міністерства внутрішніх справ України; 4. www.nbuv.gov.ua – електронний каталог Національної бібліотеки України ім. Вернадського; 5. www.library.ukma.kiev.ua – електронний каталог наукової бібліотеки НаУКМА.

Тема № 4: Право природокористування

Практичне заняття: Право природокористування

Навчальна мета заняття: освоєння, поглиблення та розширення знань відповідно до тематики заняття та питань, що запропоновані до розгляду на семінарському занятті і рекомендованих до вивчення під час самостійної підготовки, підготовки цільових виступів та рефератів, засвоєння вивчаючими правової характеристики права природокористування як одного з найважливіших інститутів екологічного права; усвідомлення студентами ролі та значення права загального природокористування як одного із невід'ємних, природних прав людини; формування теоретичних знань щодо змісту права спеціального природокористування як зовнішнього прояву присвоюючої та природоперетворюючої функцій суспільства, порядок виникнення, зміни та припинення права спеціального природокористування (в тому числі оренди природних об'єктів); закріплення теоретичного матеріалу в процесі вирішення задач-казусів або конкретних юридичних ситуацій.

Кількість годин:

денна форма навчання – 2 години.

Навчальні питання:

1. Поняття, зміст і принципи права природокористування.
2. Об'єкти та суб'єкти права природокористування.

3. Загальне природокористування.
4. Спеціальне природокористування та користування природними ресурсами на умовах оренди.
5. Права та обов'язки природокористувачів, законодавче закріплення.
6. Припинення права природокористування.

План проведення заняття:

I. Вступ до заняття. Визначення поняття права природокористування в об'єктивному та суб'єктивному розумінні. Складові змісту права природокористування. Принципи права природокористування. (пріоритетність земель сільськогосподарського призначення, використання підземних вод питної якості для задоволення потреб питного і господарсько-побутового водопостачання населення та ін.).

II. Порядок проведення основної частини заняття.

Природні об'єкти, що є загальнодоступними, природні об'єкти, що можуть надаватися у природокористування. Суб'єкти права природокористування.

Поняття підстави виникнення та порядок реалізації права загального природокористування. Обмеження і заборона загального природокористування.

Поняття, види та порядок реалізації спеціального природокористування. Поняття, умови здійснення користування природними ресурсами на умовах оренди. Договір оренди природних об'єктів його істотні умови.

Студентам необхідно проаналізувати існуючі види природних об'єктів, які можуть використовуватись на праві оренди. Істотні умови договору оренди природних об'єктів. Орендна плата та її форми. Державна реєстрація договору оренди природних об'єктів.

Основні та спеціальні права та обов'язки природокористувачів, їх законодавче закріплення.

Підстави та порядок припинення права природокористування. Підстави та умови розірвання договору оренди природних об'єктів.

III. Порядок проведення заключної частини заняття. Організація роботи з правовими інформаційними системами по темі заняття (види договорів щодо спеціального використання природних об'єктів; правове регулювання оренди природних об'єктів. юридична відповідальність за порушення умов природокористування): 1. www.rada.gov.ua – сайт Верховної Ради України; 2. www.kmu.gov.ua – сайт Кабінету Міністрів України; 3. www.mvs.gov.ua – сайт Міністерства внутрішніх справ України; 4. www.nbuv.gov.ua – електронний каталог Національної бібліотеки України ім. Вернадського; 5. www.library.ukma.kiev.ua – електронний каталог наукової бібліотеки НаУКМА.

Література:

1. Екологічне право України. Загальна частина : навч. посіб. ; за заг. редакцією О. М. Шуміла. – Х. : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2010. – 292 с. С. 75 – 92.

2. Екологічне право України: Підручник для студентів юрид. вищ. навч. Закладів / В.К. Попов, А.П. Гетьман, С.В. Разметаєв та ін.; За ред. В.К. Попова та А.П. Гетьмана. – Харків: Право, 2015. С. 119 – 144.
3. Правові інформаційні системи.

3. Рекомендована література

Основна

1. Система безпеки життєдіяльності людини: монографія / Сокурєнко В.В., Бандурка О.М., Брусакова О.В.. Харків. ХНУВС. 2023. 332 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/064659a3-311c-4355-b1c4-47647cc9038c/content>
2. Екологічне право України. Загальна частина : навч. посіб.; за ред. В. І. Курила / В. В. Курзова, А. І. Берлач, В. І. Курило та ін. – К. : Алерта, 2015. – 620 с.
3. Екологічне право України. Загальна частина : навч. посіб. ; за заг. редакцією О. М. Шуміла. – Х. : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2010. – 292 с.
4. Екологічне право України. Особлива частина : навч. посіб. / [О. М. Шуміло (кер. авт. кол.), І. В. Бригадир, В. А. Зуєв та ін.] ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – 2-ге вид., змін. / за заг. ред. О. М. Шуміла. – Харків, 2017. – 384 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/cbc972d0-eca0-40ac-b912-2b9bb16fbc0e/content>
5. Водне право України : навч. посіб. / В. О. Процевський, О. М. Шуміло. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 176 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/items/bc79885c-720c-43a9-b3ec-1826f0f1f5ac>
6. Екологічна етика : навч. посіб. / Борецько В. Є., Шуміло О. М., Шеховцов В. В., Шуміло О. О. ; за заг. ред. О. М. Шуміла. – Х. : Право, 2015. – 304 с. URL: <https://core.ac.uk/reader/187223440>
7. Екологічне право України: Підручник для студентів юрид. вищ. навч. Закладів / В.К. Попов, А.П. Гетьман, С.В. Разметаєв та ін.; За ред. В.К. Попова та А.П. Гетьмана. – Харків: Право, 2015.
8. Екологічне право України. Особлива частина [текст]: навч. посіб./ О.М. Шумило (кер. авт. кол.), В.А. Зуєв, І.В. Бригадир та ін. К.: Центр учбової літератури, 2013. – 432с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/items/6f954dc4-537a-4359-96a1-2e966f61b82e>
9. Шумило О.М. Земельне право України (у схемах): навчальний посібник / О.М. Шумило. – К.: «Хай-Тек Прес», 2017. - 288с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/a6ddafd1-229c-482a-b389-7631477710e9/content>
10. Конституція України : від 28.06.1996 р. (із змінами та доповненнями) за № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
11. Про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля: Конвенція ООН від 25.06.1998 р. (з відповідними поправками) за № 994_015 //

Офіційний вісник України. – 2010. – № 33. – Ст. 1191 // URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_015

12. Про захист Чорного моря від забруднення: Конвенція ООН від 21.04.1992 р. за № 995_065 // Офіційний вісник України. – 2006. – № 44. – Ст. 2983 // URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_065

13. Про охорону біологічного різноманіття: Конвенція ООН від 05.06.1992 р. за № 995_030 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 22. – Ст. 932 // URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_030

14. Водний кодекс України: закон України від (із змінами та доповненнями) за № 213/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 24. – Ст. 214. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80>

15. Земельний кодекс України: закон України від 25.10.2001 р. (із змінами та доповненнями) за № 2768-ІІІ // Офіційний вісник України. – 2001. – № 46. – Ст. 2038. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>

16. Кодекс України про надра: закон України від 27.07.1994 р. (із змінами та доповненнями) за № 132/94-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 36. – Ст. 340. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/132/94-%D0%B2%D1%80>

17. Лісовий кодекс України: закон України від 08.02.2006 р. (із змінами та доповненнями) за № 3852-ІІІІ // Офіційний вісник України. – 2006. – № 11. – Ст. 691. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>

18. Про відходи: закон України від 05.03.1998 р. (із змінами та доповненнями) за № 187/98-ВР // Офіційний Вісник України. – 1998. – № 13. – Ст. 483 (зі змінами та доповненнями). За № 187/98-ВР // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/187/98-%D0%B2%D1%80>

19. Про екологічний аудит: закон України від 24.06.2004 р. (із змінами та доповненнями) за № 1862-ІV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 45. – Ст. 500. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1862-15>

20. Про екологічну мережу України: закон України від 24.06.2004 р. (із змінами та доповненнями) за № 1864-ІV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 25. – Ст. 352. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1864-15>

21. Про охорону атмосферного повітря: закон України від 16.10.1992 р. (із змінами та доповненнями) за № 2707-ІІІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 50. – Ст. 678 // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2707-12>

22. Про охорону навколишнього природного середовища: закон України від 25.06.1991 р. (із змінами та доповненнями) за № 1264-ІІІІ // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 41. – Ст. 546. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>

23. Про оцінку впливу на довкілля: закон України від 27.07.1994 р. (із змінами та доповненнями) за № 2059-ІІІІ // Відомості Верховної Ради України. – 2017. – № 29. – Ст. 315. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19>

24. Про природно-заповідний фонд України: закон України від

16.06.1992 р. (із змінами та доповненнями) за № 2456-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – №34. – Ст. 502. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12>

25. Про рослинний світ: закон України від 09.04.1999 р. (із змінами та доповненнями) за № 591-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 22–23. – Ст. 198. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/591-14>

26. Про тваринний світ: закон України від 13.12.2001 р. (із змінами та доповненнями) за № 2894-III // Офіційний вісник України. – 2002. – № 2. – Ст.47. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2894-14>

27. Про Червону книгу України: закон України від 07.02.2002 р. (із змінами та доповненнями) за № 3055-III // Офіційний вісник України. – 2002. – № 30. – Ст.201. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3055-14>

Допоміжна

28. Шуміло О. М. Екологічний правопорядок: інституційні складові (відповідно Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища») / О. М. Шуміло : монографія. – Х. : Тимченко; ХНУВС, 2010. – 292 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/bb199823-eee7-4e17-81c1-e29c0b654f34/content>

29. Роль неурядових організацій у становленні та розвитку правозахисного руху (приклади успішного правозахисного активізму) : навч. посіб. / О. М. Шуміло, Н. Ю. Кравчук. – Харків : ФОП Лисенко І. Б., 2018. – 227 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/items/fe54fb85-090d-42ef-803f-525b8070587b>

30. Фінансування екологічних проєктів шляхом краудфандингу: правові аспекти та практика застосування : практ. посіб. / О. М. Шуміло; [за заг. ред. О. Кравченко] – Видавництво «Компанія "Манускрипт"» – Львів, 2020. – 108 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/52543fde-90fc-4dbe-b296-f90aea9a0e5e/content>

31. Шуміло О. М. Legal framework of environmental control for combating climate change = Правові засади забезпечення екологічного контролю у сфері протидії зміни клімату / О. М. Шуміло // Visegrad Journal on Human Rights. – 2019. – № 6, ч. 2. – С. 230–235. http://vjhr.sk/archive/2019_6/part_2/41.pdf

32. Кирєєва І.В., Коробцова Д.В. Використання природних ресурсів для розвитку територіальних громад. Електронне наукове фахове видання «Порівняльно-аналітичне право» № 1. 2020. С. 287-290. URL: http://www.pap.in.ua/1_2020/72.pdf

33. Кирєєва І.В. Порухення вимог екологічної безпеки як підстава примусового припинення спеціального природокористування. С. 227-229. Шлях успіху і перспективи розвитку (до 26 річниці заснування Харківського національного університету внутрішніх справ): матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 20 листоп. 2020 р.) / редкол.: Д. В. Швець (голова), О. М. Бандурка, С.М. Гусаров та ін. ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2020. 548с. URL:

http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/9722/Shliakh%20uspi%20khu_2020.pdf?sequence=3&isAllowed=y

34. Кирєєва І.В. Відшкодування екологічної шкоди як умова забезпечення економічної безпеки держави С. 214-215. Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави : тези доп. Міжнар.наук.-практ. конф. (м.Хар-ків, 27 листоп. 2020 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. –Харків, 2020. –316с. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/9765/Suchasni%20probl%20prav%20ekonom%20ta%20sots%20rozvytku%20derzhavy_2020.pdf?sequence=1&isAllowed=y

35. Про зону надзвичайної екологічної ситуації: закон України від 13.07.2000 р. (із змінами та доповненнями) за № 1908-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 42. – Ст. 348. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1908-14>

36. Про мисливське господарство та полювання: закон України від 22.02.2000 р. (із змінами та доповненнями) за № 1478-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 18. – ст. 132// URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1478-14>

37. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року: закон України від 28.02.2019 р. (із змінами та доповненнями) за № 2697-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2019. – № 16. – Ст. 70. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19>

38. Про поводження з радіоактивними відходами: закон України від 30.06.1995 р. (із змінами та доповненнями) за № 255/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 27. – Ст. 198. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/255/95-%D0%B2%D1%80>

39. Про стратегічну екологічну оцінку: закон України від 20.03.2018 р. за № 2354-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2018. – № 16. – Ст. 138. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19>

40. Положення про державну систему моніторингу довкілля: постанова Кабінету Міністрів України від 30.03.1998 р. (із змінами та доповненнями) за № 391 // Офіційний вісник України. – 1998. – № 13. – Ст. 495. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/391-98-%D0%BF>

41. Про затвердження Положення про Державну екологічну інспекцію України: постанова Кабінету Міністрів України від 19.04.2017 р. за № 275 // Офіційний вісник України. – 2017. – № 36. – Ст. 1131. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/275-2017-%D0%BF#n8>

42. Деякі питання оптимізації системи центральних органів виконавчої влади: постанова Кабінету Міністрів України від 27.05.2020 р. за № 425 // Офіційний вісник України. – 2020. – № 45. – Ст. 1449. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/425-2020-%D0%BF#Text>

Інформаційні ресурси

1. www.rada.gov.ua – сайт Верховної Ради України.

2. www.kmu.gov.ua – сайт Кабінету Міністрів України.
3. www.mvs.gov.ua – сайт Міністерства внутрішніх справ України.
4. www.nbuv.gov.ua – електронний каталог Національної бібліотеки України ім. Вернадського.
5. www.library.ukma.kiev.ua – електронний каталог наукової бібліотеки НаУКМА.